

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Одеський державний екологічний університет

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні групи забезпечення
спеціальності 101 «Екологія»

від « 8 » 09 2020 року
протокол № 1

Голова групи А.В. Чугай ЧЧ

УЗГОДЖЕНО

Декан природоохоронного факультету
(назва факультету)

ЧЧ Чугай А.В.
(прізвище, ініціали)

СИЛЛАБУС

навчальної дисципліни

ВСТУП ДО ФАХУ

101 «Екологія»

(шифр та назва спеціальності)

Екологія та охорона довкілля

(назва освітньої програми)

молодший бакалавр

(рівень вищої освіти)

денна

(форма навчання)

перший
(рік навчання)

перший
(семестр навчання)

2 кредити/60 годин
(кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік
(форма контролю)

заочна
(форма навчання)

перший
(рік навчання)

2 кредити/60 годин
(кількість кредитів ЄКТС/годин)

залік
(форма контролю)

Екологічного права і контролю
(кафедра)

Автор: - Владимирова О.Г., декан по роботі з іноземними студентами,
к.геогр.н., доцент
(прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Поточна редакція розглянута на засіданні кафедри
Екологічного права і контролю
від «31 серпня» 2020 року, протокол №1.

Викладачі (очна/заочна форми навчання):

- лекції - Владимирова О.Г., декан по роботі з іноземними студентами,
к.геогр.н., доцент

вид навчального заняття; прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

- контроль самостійної роботи (перевірка реферату) - Владимирова О.Г.,
декан по роботі з іноземними студентами, к.геогр.н., доцент

(вид навчального заняття: прізвище, ініціали, посада, науковий ступінь, вчена звання)

Перелік попередніх редакцій

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета	Метою викладання навчальної дисципліни є надання студенту знань щодо вимог до підготовки фахівця у відповідності з побудовою вищої освіти і наукових досліджень, формування первинних знань про головний предмет своєї спеціальності на базі основного поняттєво-термінологічного апарату екології, надати цілісне уявлення про постійний розвиток та удосконалення екологічної освіти, як одної з важомих складових сталого розвитку держави; надання початкових знань з основ екологічного управління для уявлення про потенційні міста майбутнього працевлаштування та підвищення мотивації до якісного засвоєння професійних знань.
Компетентність	K09– Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності
Результати навчання	P091- знання основних положень закону України «Про вищу освіту», Концепції екологічної освіти України; системи екологічного управління; P092 - уміння аналізувати навчальний план і обирати дисципліни для складання індивідуального плану навчання
Базові знання	- етапи розвитку вищої екологічної освіти в Україні; - основні положення Концепції екологічної освіти в Україні; - головні особливості в підготовці фахівця з екологічної спеціальності; - модель рівнів вищої освіти - бакалавр, магістр; - структура навчальних планів підготовки фахівців-екологів РВО - бакалавр, магістр; - основні положення підсумкової атестації знань студентів і рейтингова оцінка знань; - структура Національної системи екологічного управління. Мета, завдання та функції органів екологічного управління; - елементи основ наукових досліджень. Основні визначення і поняття. Наука. Предмет науки. Мета науки; - елементи основ наукової студентської діяльності - вимоги до написання курсових, кваліфікаційних робі, наукових статей, тезисів.
Базові вміння	- аналізувати навчальний план і обирати дисципліни варіативної компоненти освітньої програми для складання індивідуального плану навчання; - розрізняти між собою підготовку за рівнями вищої освіти; - роз'яснити як назва напряму підготовки відповідає загальному об'єкту діяльності; - використовувати знання з основ наукових досліджень при написанні рефератів, курсових, випускних кваліфікаційних робіт, наукових статей і тезисів; - розрізняти функції органів екологічного управління.
Базові навички	- організовувати самостійну роботу щодо засвоєння навчальних елементів навчальних дисциплін за індивідуальним навчальним планом; - користування інформаційними ресурсами, працювати з навчальною, науковою літературою; - оприлюднення результатів самостійної та наукової роботи; - спілкування з працівниками закладу освіти, гуртожитків і
Пов'язані силабуси	не має

Попередня дисципліна	не має		
Наступна дисципліна	Основи екології та неоекології		
Кількість годин 60 год (денна/заочна))	Вид занять		Форма навчання
		денна	заочна
	лекції:	30	2
	практичні заняття:	не має	не має
	лабораторні заняття:	не має	не має
	семінарські заняття:	не має	не має
	самостійна робота студентів:	30	50

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Лекційні модулі (*денна форма навчання*)

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	CPC
ЗМ-Л1	Етапи розвитку екологічної освіти. Основні положення Концепції екологічної освіти в Україні. 1.Структура, мета і задачі дисципліни, програма дисципліни. Зміст навчальної дисципліни. Знання, уміння і навички, що повинні бути сформовані в результаті вивчення дисципліни. 2. Болонський процес та структурне реформування системи вищої освіти України 3 Етапами розвитку вищої екологічної освіти в Україні. 4 Основні положення Концепції екологічної освіти Україні. Принципи, мета і завдання екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти.	1 2 1 4	0,25 0,5 0.25 1,0
ЗМ-Л2	Формування фахівця-еколога. Система екологічного управління. Елементи основ наукових досліджень. 5 Право на вищу освіту в Україні. Система вищої освіти. Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти. Атестація здобувачами вищої освіти та документи про вищу освіту. Стандарти вищої освіти. Індивідуальний навчальний план. 6. Підготовка фахівців-екологів в Одеському державному екологічному університеті. Компетентності, які повинен отримати здобувач вищої освіти з екологічної спеціальності 7. Базові основи екологічного управління. Класифікація систем і механізмів екологічного управління. Державна система екологічного управління, інші органи екологічного управління 8.Предмет та сутність науки. Вибір теми та реалізація наукового дослідження. 9. Студентська науково-дослідна робота у ЗВО. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.	4 4 4 4 4	0.6 0.6 0.6 0.6 0.6
ІД	Підготовка реферату		15
Підсумковий контроль	Проведення модулю	1	5
	Проведення ЗКР	1	5
	Разом:	30	30

Консультації: доц.. **Владимирова О.Г.**, вівторок, 14.30-16.20, ауд.403, 2 корпус

2.1.1 Здобувачі вищої освіти, що навчаються за заочною формою навчання, вивчають навчальну дисципліну за затвердженим в установленому порядку електронним курсом, який містить: робочу програму навчальної дисципліни, електронний конспект лекцій, в якому є:

тестові завдання поточного контролю; тестові завдання модульних контрольних робіт; перелік тем для написання реферату.

2.1.2 Теоретичні модулі (*заочна форма навчання*)

Код	Назва модуля та тем	Кількість годин	
		аудиторні	CPC
ЗМ-Л1	Етапи розвитку екологічної освіти. Основні положення Концепції екологічної освіти в Україні. Установча лекція: 1.Структура, мета і задачі дисципліни, програма дисципліни. Зміст навчальної дисципліни. Знання, уміння і навички, що повинні бути сформовані в результаті вивчення дисципліни. 2. Болонський процес та структурне реформування системи вищої освіти України 3 Етапами розвитку вищої екологічної освіти в Україні. 4 Основні положення Концепції екологічної освіти Україні. Принципи, мета і завдання екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти.	2	2
			3
			2
			4
ЗМ-Л2	Формування фахівця-еколога. Система екологічного управління. Елементи основ наукових досліджень. 5 Право на вищу освіту в Україні. Система вищої освіти. Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти. Атестація здобувачами вищої освіти та документи про вищу освіту. Стандарти вищої освіти. Індивідуальний навчальний план. 6. Підготовка фахівців-екологів в Одеському державному екологічному університеті. Компетентності, які повинен отримати здобувач вищої освіти з екологічної спеціальності 7. Базові основи екологічного управління. Класифікація систем і механізмів екологічного управління. Державна система екологічного управління, інші органи екологічного управління 8.Предмет та сутність науки. Вибір теми та реалізація наукового дослідження. 9. Студентська науково-дослідна робота у ЗВО. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження.		4
			2
			4
			2
			2
ІД	Підготовка реферату		15
Підсумковий контроль	Проведення модулю		5
	Проведення ЗКР		5
	Разом:	2	50

2.2. Самостійна робота студента та контрольні заходи

Код модуля	Завдання на CPC та контрольні заходи	Кількість годин	Срок проведення
<i>Денна форма навчання</i>			
			тижні
ЗМ -Л1	- підготовка до лекційних занять усне опитування під час занять (обов'язково)	2	2-6
ЗМ-Л2	- підготовка до лекційних занять усне опитування під час занять (обов'язково)	3	7-13
реферат	- підготовка реферату (обов'язково) - підготовка до модулю	15 5	4-13 14
	- підготовка до залікової контрольної роботи	5	15
	Разом:	30	

Заочна форма навчання				
Теоретичний	- вивчення теоретичного матеріалу (самоконтроль) - підготовка до модульної контрольної роботи виконання модулю (обов'язково); - підготовка реферату (обов'язково) перевірка та оцінювання підготовленого реферату - підготовка до ЗКР	25 5 15 5	вересень- травень травень січень-квітень червень	
	Разом	50		

2.2.1 Методика проведення та оцінювання контрольних заходів для ЗМ-Л1-Л2

Формою поточного контролю сіллабусом передбачене усне опитування під час лекційних занять. Опитування проводиться за змістом попереднього матеріалу, що був викладений. При опитування запитання відповідають тим, що наведені у розділі 3 силлабусу та які містяться у конспекті після кожної теми. Відповіді під час одного лекційного заняття оцінюються до 3 балів, але за семестр їх сума не повинна перевищувати 20 балів.

Формою підсумкового контролю сіллабусом навчальної дисципліни передбачено проведення однієї модульної контрольної роботи, що проводиться під час занять за розкладом та розрахована на один академічний час виконання.

Модульна контрольна робота містить питання всіх змістових модулів лекційного модулю у вигляді тестових завдань відкритого та закритого типів. Контрольна робота складена за варіантами. Кожний варіант містить 10 тестових завдань. Кожне правильно виконане завдання оцінюється у 5 балів. Отже максимальна кількість балів за виконану модульну контрольну роботу становіть 50 балів.

Для **заочної** форми навчання методика контролю СРС передбачено Проектом електронного курсу навчальної дисципліни. Якщо студент не прошов цю процедуру, він може виконати модульну контрольну роботу під час консультацій, що заплановані у навчальному плані до початку сесійного контролю.

2.2 Підготовка реферату і методика його оцінювання

Тему реферату студент може отримати у викладача, або обрати її самостійно з наведеного переліку (табл.3.1) за двома останнім цифрам номеру Індивідуального навчального плану. Також студент може звернутися електронною поштою кафедри mail: law-ecology@.odeku.edu.ua, або за телефоном 048-785-27-14.

Підготовлений реферат студент надає викладачу, що перевіряє його у встановлений термін не пізніше **1 листопада** навчального року, у якому викладається навчальна дисципліна.

Реферат оцінюється максимально у 30 балів. При цьому надана електрона версія підготовленого реферату проходить процедуру обов'язкової перевірки на оригінальність із встановленням частки оригінального тексту згідно з п. 2.3 Тимчасового положення про заходи щодо недопущення академічного плагіату в ОДЕКУ.

В оцінювання входить: повнота розкриття теми реферату у 20 балів; оформлення за встановленими вимогами ДСТУ у 10 балів. Загальна оцінка може бути зменшена на 10% за несвоєчасне подання реферату на перевірку.

2.2.3 Методика проведення та оцінювання залікової контрольної роботи

Залікова контрольна робота проводиться під час лекційного заняття на 15 тижні і її виконання розраховано на один академічний час.

Залікова контрольна робота складена за варіантами. Кожний варіант містить 20 тестових запитань закритого типу. Кожна правильна відповідь на тестове завдання оцінюється у 5 балів. Максимальна оцінка за залікову контрольну роботу складає 100 балів.

Питання про допуск до семестрового заліку за підсумками модульного накопичувального контролю регламентуються п.2.4 Положення про проведення

підсумкового контролю знань студентів, а саме, студент вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені силабусом навчальної дисципліни і набрав за модульною системою суму балів не менше 50 – за теоретичну частину в (тому числі реферату).

Формою підсумкового контролю є залік. Студент отримає залік («зараховано», 60-100 %), якщо має на останній день семестру інтегральну суму балів поточного контролю, достатню 60 та більше), та не менше 50 від максимально можливої суми балів за залікову контрольну роботу.

Залікова контрольна робота для **заочної** форми навчання виконується під час сесії і складається з 20 тестових завдань. Правильна відповідь на кожне з тестових завдань оцінюється в 5 балів. Максимальна оцінка за виконання залікової роботи дорівнює 100 балам.

Питання про допуск до семестрового заліку за підсумками модульного накопичувального контролю регламентуються п.2.4 Положення про проведення підсумкового контролю знань студентів, а саме, студент вважається допущеним до підсумкового семестрового контролю, якщо він виконав всі види робіт, передбачені електронним курсом навчальної дисципліни і набрав за модульною системою суму балів не менше 50 – за теоретичну частину в (тому числі реферату).

3 РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

3.1 Модуль ЗМ-Л1 ««Етапи розвитку екологічної освіти. Основні положення Концепції екологічної освіти в Україні».

3.1.1 Повчання

Тема 1 «Структура, мета і задачі навчальної дисципліни» [1, с.6-8].

Особливу увагу треба звернути на: мету і завдання навчальної дисципліни «Вступ до фаху»; вимоги щодо знань та умінь, які студент повинен опанувати під час вивчення дисципліни.

Питання для самоперевірки матеріалу, що був вивченим з теми 1.

1. У чому полягає мета викладання навчальної дисципліни “Вступ до фаху”?
2. Перелічіть основні завдання зазначеної навчальної дисципліни.
3. Якими знаннями повинен оволодіти студент при вивчені даної дисципліни?
4. Як організаційно побудовано вивчення навчальної дисципліни та оцінювання здобутих знань.

Тема 2 «Болонський процес та структурне реформування системи вищої освіти України» [1, с.9-16]. При вивченні теми студентові необхідно зрозуміти: мету та ключові позиції Болонського процесу; шляхи реформування системи вищої освіти в Україні, принципи Європейської кредитно-трансферної та акумулюючої системи організації навчального процесу (ЄКТС).

Питання для самоперевірки матеріалу, що був вивченим з теми 2.

1. В чому полягає суть європейської інтеграції України ?
2. Із яких і скількох ступенів має складатися система вищої освіти країн Європи згідно Болонської декларації?
3. У чому полягає суть Болонського процесу?
4. Що таке кредитно трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)?
5. Вкажіть ключові позиції ЄКТС ?
6. Яка мета впровадження ЄКТС в нашої країні ?
7. Чи існує зв'язок між кредитами ЄКТС та кількістю аудиторних годин ?
8. Яке навантаження входить до кредиту ЄКТС ?
9. Вкажіть ціну кредиту ЄКТС в академічних годинах:
10. Які шкали оцінювання запроваджені у нашему університеті?

Тема 3 «Етапами розвитку вищої екологічної освіти в Україні» [1, с. 17-21]. Після опрацювання літератури отримати уявлення про основні етапи розвитку вищої екологічної освіти в Україні, та зрозуміти роль екологічної освіти в процесі впровадження освіти для сталого розвитку.

Питання для самоперевірки матеріалу, що був вивченим з теми 3.

1. Визначити основні етапи розвитку екологічної вищої освіти в Україні;
2. У якому році в офіційному державному документі з'являється напрям підготовки фахівців «Екологія»;
3. Як трансформується назва напряму і спеціальності «Екологія»?
4. Як Ви розумієте поняття «сталий розвиток»?
5. Назвіть дві найважливіші ідеї сталого розвитку суспільства.
6. Яку роль відіграє людина у сталому розвитку суспільства? Чому?
7. Перелічіть найголовніші загрози для розвитку людства, що спричинили появу та впровадження принципів сталого розвитку суспільства?
8. Яка роль відводиться освіті для сталого розвитку? Що є метою освіти для сталого розвитку?
9. Які зміни передбачає освіта для сталого розвитку в навчальному процесі?
10. Яку роль відіграє екологічна освіта в процесі впровадження освіти для сталого розвитку? Чому?

Тема 4 «Основні положення Концепції екологічної освіти Україні. Принципи, мета і завдання екологічної освіти. Зміст та структура формальної і неформальної екологічної освіти» [1, с.29-60] та нормативно-правової літератури [1, ст.50,53; 3]. При опрацюванні наданих посилань необхідно звернути увагу на зміст державного документу «Концепція екологічної освіти в Україні» та зрозуміти на яких принципах повинна базуватися державна політика у галузі екологічної освіти.

Питання для самоперевірки матеріалу, що був вивченим з теми 4.

1. Перелічіть основні принципи, на яких базується державна політика в області екологічної освіти і виховання згідно з Концепцією екологічної освіти України;
2. Сформулюйте мету екологічної освіти і виховання;
3. Які завдання стоять перед екологічною освітою для досягнення її мети?
4. Яким чином забезпечується неперервність екологічної освіти?
5. Що включає у себе ланка формальної екологічної освіти?
6. Коли і за допомогою кого починає формуватися екологічне мислення у людини?
7. Який рівень формальної освіти є головним? Чому?
8. У чому особливість програм навчання у середніх професійних закладах освіти?
9. Що ви розумієте під неформальною екологічною освітою? За допомогою чого вона реалізується?
10. В чому полягає роль неперервної екологічної освіти протягом життя?

3.2 Модуль ЗМ-Л2 «Формування фахівця-еколога. Система екологічного управління. Елементи основ наукових досліджень»

3.2.1 Повчання

За темою 5 «Право на вищу освіту в Україні. Система вищої освіти. Рівні, ступені та кваліфікації вищої освіти. Атестація здобувачами вищої освіти та документи про вищу освіту. Стандарти вищої освіти. Індивідуальний навчальний план» студентові необхідно опрацювати конспект лекцій [1, с. 62-70] та статті нормативно-правових актів [2, розділ 1 ст.4; розділ 2 ст.5-7; розділ 3 ст.3, 9, 10; розділ 4 ст.11]. При вивчені запропонованого матеріалу необхідно отримати уявлення про сутність і зміст вищої освіти в Україні, знати про те хто має права на отримання вищої освіти в Україні й яким чином ці права гарантується державою; з'ясувати які складові входять до системи вищої школи в Україні та вміти надати цим складовим визначення; необхідно орієнтуватися в рівнях, ступенях та

кваліфікаціях вищої освіти, має уявлення про вимоги до здобуття того чи іншого рівня; необхідно зрозуміти вимоги до атестації здобувачів вищої освіти та знати які встановлюються види документів про вищу освіту за відповідними ступенями згідно закону України «Про вищу освіту».

Питання для самоперевірки при вивченні матеріалу теми 5:

1. Надайте поняття «вища освіта» за Законом України «Про вищу освіту»;
2. В чому сутність ступневості вищої освіти?
3. Які освітні рівні входять до вищої освіти?
4. Що розуміють під змістом освіти?
5. Що в собі містить стандарт вищої освіти?
6. Надайте характеристику рівня вищої освіти – бакалавр, магістр. Вкажіть в чому особливість кожного з них;
7. Яка процедура надає та підтверджує кваліфікацію випускнику ЗВО?
8. Як співвідносяться рівні вищої освіти ступеню вищої освіти?
9. Які складові входять до освітньої програми?
10. Надайте визначення Кредиту, що він включає?

Тема 6 «Підготовка фахівців-екологів в Одеському державному екологічному університеті. Компетентності, які повинен отримати здобувач вищої освіти з екологічної спеціальності». За цією темою необхідно опрацювати навчальний матеріал [1, с.70-75]. Після опрацювання запропонованого матеріалу студент повинен мати уявлення про систему підготовки фахівців-екологів в ОДЕКУ, особливості навчальних планів і структурно-логічну схему навчальних дисциплін, що складають освітньо-професійну програму підготовки.

Тема 7 «Базові основи екологічного управління. Класифікація систем і механізмів екологічного управління. Державна система екологічного управління, інші органи екологічного управління». Для засвоєння навчального студентові необхідно опрацювати матеріал з навчальних матеріалів [1, с. 92-110; 24, с. 30-51]. При вивченні наданого матеріалу студент повинен звернути увагу на складові національної системи екологічного управління. Зрозуміти базові основи екологічного управління, мету та завдання. З'ясувати розмежування функцій загального та спеціального екологічного управління. Отримати уявлення про потенційні місця майбутнього працевлаштування.

Питання для самоперевірки при вивченні матеріалу теми 7:

1. В чому полягає мета екологічного управління?
2. На яких принципах ґрунтуються екологічне управління?
3. Через які механізми екологічне управління виконує свою головну роль?
4. Наведіть класифікацію управління за системними ознаками, які створюють національну систему екологічного управління;
5. Надайте визначення державній системі екологічного управління. У чому полягає її головне завдання?
6. Які органи виконують загальне державне екологічне управління? Які функції управління вони виконують?
7. Які повноваження покладені на Міністерство екології та природних ресурсів України?
8. Які спеціальні структури екологічного управління координуються Кабінетом Міністрів України через Міністра екології та природних ресурсів України? У чому полягають їх завдання?
9. Які спеціальні структури функціонують у складі Міністерства екології та природних ресурсів?

Тема 8 «Предмет та сутність науки. Вибір теми та реалізація наукового дослідження». Для засвоєння матеріалу з цієї теми студентові необхідно засвоїти матеріал з навчальних матеріалів [1, с. 115-120] та засвоїти понятійний апарат науковця-початківця.

Питання для самоперевірки при вивченні матеріалу теми 8:

1. Надайте визначення поняття «Наука»?
2. Що є метою та предметом науки;
3. Що є гіпотезою? Коли вона стає теорією?
4. Що у тебе включає процес наукового дослідження? Яка його мета?

Тема 9 «Студентська науково-дослідна робота у ЗВО. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження». Студентові необхідно засвоїти матеріал з навчальних матеріалів [1, с. 112, 122-128], при цьому необхідно звернути увагу на вимоги до науково-дослідної роботи студентів у закладі вищої освіти; рекомендації з методології написання творчих студентських робіт, курсових, дипломних кваліфікаційних робіт.

Питання для самоперевірки при вивченні матеріалу теми 9:

1. З якої метою студент ВНЗ залучається до науково-дослідної роботи?
2. Яких навичок набуває студент, який бере участь у науково-дослідної роботи? Які має переваги перед іншими студентами?
3. За якими основними напрямами здійснюється науково-дослідницька діяльності студентів у вищому навчальному закладі?
4. Які види робіт з елементами наукових досліджень виконують студенти впродовж терміну навчання в університеті?
5. Які вимоги ставляться до вибору теми дослідження?
6. Які формальні вимоги ставляться до структури будь-якої наукової роботи?
7. Назвіть види наукових публікацій. Які з них Ви вже робили?
8. Які особливості методики підготовки доповідей та виступів?

3.4 Вказівки з підготовки реферату

Тему реферату студент може отримати у викладача, або обрати її самостійно з наведеного переліку за двома останнім цифрами номеру Індивідуального навчального плану (табл.3.1). Також студент може звернутися електронною поштою кафедри mail: law-ecology@.odeku.edu.ua, або за телефоном 048-785-27-14.

Для *заочної* форми навчання студент обирає тему за визначенім порядком Електронного курсу навчальної дисципліни, або може звернутися електронною поштою кафедри mail: law-ecology@.odeku.edu.ua, або за телефоном 048-785-27-14.

Структура реферату повинна включати: вступ; розділи (при необхідності підрозділи) основного матеріалу; висновки та перелік посилань. Об'єм роботи повинен бути не менш 15 сторінок машинописного тексту в форматі Times New Roman, інтервалу 14 пт. Поля сторінки: верхнє, нижнє – 2 см; ліве – 2,5 см; праве – 1,5. Зразок Титульної сторінки реферату наданий у Додатку А.

Для підготовки реферату за обраною темою студент може користуватися джерелами, що зазначені у розділі 5 Силлабуса.

Підготовлений реферат студент має можливість надати на перевірку у електронному вигляді, переслав його за електронною поштою кафедри, задля отримання зауважень у термін не пізніше **1 листопада** навчального року, в якому викладається навчальна дисципліна.

Електронна версія наданого текстового документу також обов'язково перевіряється на оригінальність із встановленням частки оригінального тексту згідно з п. 2.3 Тимчасового положення про заходи щодо недопущення академічного плагіату в ОДЕКУ.

Після виправлення зауважень остаточний варіант роздруковується і надається до кафедри з виправленою електронною версію також.

Теми рефератів

		Рекомендовані посилання
1.	Еволюція поняття "екологія";	2, 7, 9, 10, 15
2.	Об'єкт, предмет, методи традиційної („геккельевської”, класичної) екології;	2, 7, 9, 10, 15
3.	Основні структурні підрозділи сучасної екології;	2, 7, 9, 10, 15
4.	Основні етапи розвитку екологічної науки;	2, 7, 9, 10, 15
5.	Порівняльна характеристика понять „екологія”, „енвайронментологія”, „природокористування”;	2, 7, 9, 10, 15
6.	Екологія серед інших наукових дисциплін;	2, 7, 9, 10, 15
7.	Системний підхід, ієрархічний підхід, принцип емерджентності в екології;	2, 7, 13
8.	Методи прогнозу в екології;	2, 7, 13
9.	Проблема біологічного різноманіття;	15, 16, 18
10.	Теоретичні основи екології (закони, правила, принципи);	2, 23
11.	Екосистеми і їх види;	2, 9, 13
12.	Глобальні екологічні проблеми;	2, 14, 21
13.	Екологічні проблеми України. Шляхи їх вирішення	8, 28, 29
14.	Екологічні проблеми району Вашого проживання. Шляхи їх вирішення;	28,29, ЗМІ
15.	Види та джерела забруднення навколишнього середовища	2, 6
16.	Головні екологічні та ресурсні проблеми сучасного міста	19, 28
17.	Система вищої освіти України	1, 27
18.	Основні положення програми дій «Порядок денний на 21 століття»	21
19.	Основні положення Концепції екологічної освіти в Україні	1, 28
20.	Сучасний стан забруднення навколишнього середовища в Україні. Основні напрями екологічної політики України.	29,30

Таблиця 3.1 – Відповідність номера теми двома останнім цифрами номеру Індивідуального навчального плану студента (ІНПС)

№ теми	Останні цифри № ІНПС	№ теми	Останні цифри № ІНПС
1	01; 11; 21; 31; 41;	11	51; 61; 71; 81; 91;
2	02; 12; 22; 32; 42;	12	52; 62; 72; 82; 92;
3	03; 13; 23; 33; 43;	13	53; 63; 73; 83; 93;
4	04; 14; 24; 34; 44;	14	54; 64; 74; 84; 94;
5	05; 15; 25; 35; 45;	15	55; 65; 75; 85; 95;
6	06; 16; 26; 36; 46;	16	56; 66; 76; 86; 96;
7	07; 17; 27; 37; 47;	17	57; 67; 77; 87; 97;
8	08; 18; 28; 38; 48;	18	58; 68; 78; 88; 98;
9	09; 19; 29; 39; 49;	19	59; 69; 79; 89; 99;
10	00; 10; 20; 30; 40;	20	50; 60; 70; 80; 90

4 ПИТАННЯ ДО ЗАХОДІВ ПОТОЧНОГО, ПІДСУМКОВОГО ТА СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

4.1 Питання поточного контролю із застосуванням усного опитування під час лекційних занять містяться у розділі 3 цього силабусу, а також у електронному конспекті лекцій після кожної теми.

4.2. Тестові завдання до модульної контрольної роботи модулів ЗМ-Л1-Л2.

№	Питання	Джерело	Стор.
1.	Чи є задачею навчальної дисципліни “Вступ до фаху” ознайомлення студентів з особливостями впровадження принципів Болонського процесу в організацію навчального процес у вищій школі України?	1	6
2.	Чи є задачею курсу “Вступ до фаху” ознайомлення студентів з етапами розвитку екологічної освіти в Україні?	1	6
3.	У чому полягає суть Болонського процесу?	1	10
4.	Вкажіть ключові позиції ЄКТС ?	1	11
5.	Із скількох і яких ступенів має складатися система вищої освіти країн Європи згідно Болонської декларації?	1	11
6.	Що таке кредитно трансферно-накопичувальна система (ЄКТС)	1	11
7.	В чому полягає суть європейської інтеграції України ?	1	12
8.	Яка мета впровадження ЄКТС в нашій країні ?	1	12
9.	Чи існує зв'язок між кредитами ЄКТС та кількістю аудиторних годин ?	1	13
10.	Які шкали оцінювання запроваджені у нашему університеті?	1	14
11.	Яке навантаження входить до кредиту ЄКТС?	1	13
12.	Вкажіть ціну кредиту ЄКТС в академічних годинах:	1	14
13.	Основною метою екологічної освіти є:	1	31
14.	В якому році в Переліку напрямів підготовки з'являється напрям «Екологія»:	1	19
15.	В якому державному документі, зазначені основні напрями здійснення державній політики в сфері екологічної освіти і виховання в Україні:	1	31
16.	В якому державному документі зазначені основні завдання та принципи екологічної освіти в Україні?	1	31
17.	Перелічте найголовніші завдання екологічної освіти, які зазначені в Концепції екологічної освіти України.	1	32
18.	Які принципи покладені в основу екологічної освіти?	1	33
19.	Перелічте основні принципи, на яких базується державна політика у області екологічної освіти і виховання ?	1	32
20.	Перелічите найголовніші завдання екологічної освіти, які зазначені в Концепції екологічної освіти України	1	32
21.	З яких компонентів складається екологічна освіта:	1	33
22.	Неперервна екологічна освіта передбачає організацію виховання і навчального процесу від дитинства до глибокої старості	1	33
23.	Загальна система освіти, яка існує в Україні на таких рівнях як: дошкільна, шкільна, професійно-технічна, вища та післядипломна освіта це ланка:	1	34
24.	Ланка системи екологічної освіти та виховання яка має просвітній характер, формує екологічну свідомість і культуру населення (засоби масової інформації, церкви, громадські екологічні та просвітні об'єднання, партій та інш.), це ланка	1	34
25.	У якому віці і за допомогою кого формуються перші основи	1	35

№	Питання	Джерело	Стор.
	екологічного мислення?		
26.	Які завдання стоять перед дошкільними установами в екологічному вихованні?	1	35
27.	Які методи екологічного виховання, краще всього використовувати в дошкільних установах?	1	35
28.	Що Ви розумієте під неформальною/інформальною екологічною освітою?	1	34
29.	Який рівень освіти є надзвичайно важливим етапом в системі екологічної освіти?	1	35
30.	Пояснить, чому рівень загальної середньої освіти є надзвичайно важливим етапом в системі екологічної освіти?	1	36
31.	Який рівень освіти є надзвичайно важливим етапом в системі екологічної освіти? Пояснить чому?	1	36
32.	Що Ви розумієте під безперервною екологічною освітою і вихованням?	1	33
33.	Якими базовими екологічними знаннями необхідно опанувати під час екологічної освіти?	1	33
34.	Що Ви розумієте під завданням екологічної освіти - «формування екологічної культури всіх верств населення»?	1	32
35.	В чому полягає особливість екологічної освіти у середніх професійних закладах освіти?	1	37
36.	Підготовка фахівців-екологів ведеться для галузей народного господарства, в тому числі:	1	32
37.	Післядипломна екологічна освіта включає:	1	37
38.	Громадяни України мають право безоплатно здобувати вищу освіту в закладах вищої освіти	1	64
39.	Чи, мають право особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, вибору навчальних дисциплін у межах освітньої програми, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС?	1	64
40.	Виберіть які складові становлять систему вищої освіти України	1	65
41.	Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти визначені в	1	67
42.	Виберіть які складові входять до освітньої програми:	1	77
43.	Системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів, міститься в	1	66
44.	Які освітні рівні входять до структури вищої освіти	1	66
45.	Знайдіть відповідність рівня вищої освіти ступеню вищої освіти	1	66
46.	Певний рівень вищої освіти присуджується якщо успішно виконана освітня програма в обсязі (кредитів ЄКТС)	1	67
47.	Компетентність включає:	1	69
48.	Назвіть спеціальність, за якою Ви навчаєтесь у Одеському державному екологічному університеті	1	66
49.	Який рівень вищої освіти присуджується якщо успішно виконана освітня програма в обсязі 180-240 кредитів ЄКТС?	1	66
50.	Встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти, це	1	70

№	Питання	Джерело	Стор.
51.	Процедура, яка проводиться екзаменаційною комісією на основі результатів екзаменів або захисту кваліфікаційної роботи, називається	1	70
52.	У чому полягає мета будь-якої науки?	1	118
53.	Дайте одне з визначень поняття «НАУКА»	1	118
54.	З яких ознак складається Наукова проблема	1	123
55.	Складна наукова задача, яка охоплює значну область досліджень, має перспективне значення це визначення поняття	1	123
56.	Основні вимоги, що пред'являються до вибору наукової теми:	1	123
57.	Які вимоги пред'являються до вибору теми наукового дослідження?	1	124
58.	Наукове припущення щодо пояснення явища дійсності, яке потрібно довести на практиці та обґрунтувати теоретично, називають	1	121
59.	Що є гіпотезою? Коли вона стає теорією?	1	121
60.	Струнка, несуперечлива (на сучасному етапі) система знань, що пояснюють зовнішній світ або окремі його елементи; підтверджена, як правило, експериментами або розрахунками, це визначення поняття –	1	121
61.	За якими основними напрямами здійснюється науково-дослідницька робота студентів у вищому навчальному закладі?	1	125
62.	Які форми оприлюднення результатів наукового дослідження є найбільш поширеними у науковій сфері?	1	128
63.	Чіткість побудови та логічна послідовність викладу матеріалу, точність формулювань, довідність висновків і рекомендацій, - це вимоги, яким повинна відповідати:	1	128
64.	Назвіть загальні вимогами до курсових та дипломних робіт	1	128
65.	Яким формальним вимогам повинна відповідати наукова доповідь?	1	129
66.	Структура дипломної роботи, рівно як і будь-якої іншої наукової роботи повинна включати:	1	128
67.	Які навички отримає студент, який приймає участь у науково-дослідної роботі? Які має переваги перед іншими студентами?	1	116
68.	Які види робіт з елементами наукових досліджень виконують студенти за термін навчання в університеті?	1	116
69.	Назвіть види наукових публікацій. Які з них Ви вже робили в школі та університеті?	1	
70.	Що зазначається у «Вступі» будь якої наукової роботи?	1	126
71.	Що містять у собі «Висновки» будь-якої наукової роботи?	1	126
72.	В чому полягає мета екологічного управління?	1	98
73.	Процес підготовки, узгодження і реалізації рішень, які спрямовані на досягнення екологічних цілей, з використанням екологічних та функціональних механізмів та засобів – це:	1	98
74.	Перелічти фундаментальні складові які має у своєму підґрунті система екологічного управління:	1	95-97
75.	Визначає цілі і пріоритети, основні напрями екологічної діяльності суб'єктів управлінського апарату, вимоги до самої системи екологічного управління та подається у вигляді офіційного документа	1	96
76.	Президент України, Верховна рада України, Кабінет міністрів України, обласні державні адміністрації виконують функції:	1	99
77.	Верховна рада та Кабінет міністрів України виконують функції :	1	99

№	Питання	Джерело	Стор.
78.	Національна система управління в області екології і охорони навколошнього природного середовища складається з органів:	1	98
79.	До національної системи екологічного управління входить	1	98
80.	До функцій загального державного екологічного управління відносяться:	1	99
81.	До функцій загального державного екологічного управління відносяться:	1	99
82.	Які функції державного екологічного управління виконує Міндовкілля України?	1	100
83.	Облік природних ресурсів, екологічний моніторинг, екологічна експертиза, нормування, страхування, це функції органів	1	99
84.	Законодавче регулювання, планування, організація і координація , це функції органів	1	98
85.	До яких наслідків призводить порушення екологічних закономірностей?	1	96
86.	Людина, істота соціальна, розвивається по суспільних залежностях, і вся його діяльність не обов'язково повинна будуватися на основі законів природи	1	24
87.	На початку свого формування екологія як наука відокремилась від біології	1	46
88.	Який вчений в 1866 р. запропонував називу науки "екологія"	1	42
89.	Екологія - це наука, яка вивчає	1	40
90.	До глобальних екологічних проблем можна віднести:	1	24-28
91.	Які приблизні процентні відносини мають найпоширеніші природні гази у складі приземного шару атмосфери	1	24
92.	Причиною виникнення парникового ефекту є порушення пропорцій вмісту в атмосфері :	1	24
93.	В якому шарі атмосфери спостерігається найвища концентрація озону (озоновий екран)?	1	24
94.	Поняття „екологічна піраміда” означає:	1	46
95.	Кислотні дощі найчастіше формуються в районах	1	24
96.	Чи становлять загрозу сталому розвитку суспільства глобальні екологічні проблеми?	1	23

4.2. Тестові завдання до залікової контрольної роботи (знання на базову компоненту дисципліни)

№	Питання	Джерело	Стор.
1.	Чи є задачею навчальної дисципліни “Вступ до фаху” ознайомлення студентів з особливостями впровадження принципів Болонського процесу в організацію навчального процесу у вищій школі України?	1	6
2.	У чому полягає суть Болонського процесу?	1	10
3.	Яка мета впровадження ЕКТС в нашій країні ?	1	12
4.	Вкажіть ключові позиції ЕКТС ?	1	11
5.	Що таке кредитно трансферно-накопичувальна система (ЕКТС)	1	11
6.	Із скількох і яких ступенів має складатися система вищої освіти країн Європи згідно Болонської декларації?	1	11
7.	Які шкали оцінювання запроваджені у нашему університеті?	1	14
8.	В якому державному документі, зазначені основні напрями здійснення державній політики в сфері екологічної освіти і виховання в Україні:	1	31

№	Питання	Джерело	Стор.
9.	Основною метою екологічної освіти є:	1	31
10.	Перелічте найголовніші завдання екологічної освіти, яки зазначені в Концепції екологічної освіти України.	1	32
11.	У якому віці і за допомогою кого формуються перші основи екологічного мислення?	1	35
12.	Які принципи покладені в основу екологічної освіти?	1	33
13.	Які компоненти формують екологічну культуру?	1	36
14.	Неперервна екологічна освіта передбачає організацію виховання і навчального процесу від дитинства до глибокої старості	1	33
15.	У якому віці формуються перші основи екологічного мислення людини?	1	35
16.	Який рівень освіти є надзвичайно важливим етапом в системі екологічної освіти?	1	35
17.	Зміст безперервної екологічної освіти та виховання в Україні включає:	1	36
18.	Екологічна освіта дорослих включає:	1	41
19.	Права та обов'язки студентів вищих навчальних закладів встановлені згідно Закону України:	1	67
20.	Сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності визначені в	1	75
21.	Чи, мають право особи, які навчаються у вищих навчальних закладах, вибору навчальних дисциплін у межах освітньої програми, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС?	1	64
22.	Вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач відповідного ступеня вищої освіти визначені в	1	67
23.	Системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів, міститься в	1	66
24.	Встановлення відповідності засвоєних здобувачами вищої освіти рівня та обсягу знань, умінь, інших компетентностей вимогам стандартів вищої освіти, це	1	70
25.	Процедура, яка проводиться екзаменаційною комісією на основі результатів екзаменів або захисту кваліфікаційної роботи, називається	1	70
26.	Компетентність включає:	1	69
27.	Знайдіть відповідність рівня вищої освіти ступеню вищої освіти	1	66
28.	Який рівень вищої освіти присуджується якщо успішно виконана освітня програма в обсязі 180-240 кредитів ЄКТС?	1	66
29.	Яке навантаження входить до кредиту ЄКТС?	1	13
30.	Вкажіть ціну кредиту ЄКТС в академічних годинах:	1	14
31.	Назвіть спеціальність, за якою Ви навчаєтесь у Одеському державному екологічному університеті	1	66
32.	Визначає цілі і пріоритети, основні напрями екологічної діяльності суб'єктів управлінського апарату, вимоги до самої системи екологічного управління та подається у вигляді офіційного документа	1	96
33.	Впровадження й розвиток екологічного управління мають	1	98

№	Питання	Джерело	Стор.
	ґрунтуються на:		
34.	Процес підготовки, узгодження і реалізації рішень, які спрямовані на досягнення екологічних цілей, з використанням екологічних та функціональних механізмів та засобів – це:	1	98
35.	До національної системи екологічного управління входить	1	98
36.	До яких наслідків призводить порушення екологічних закономірностей?	1	96
37.	Наукове припущення щодо пояснення явища дійсності, яке потрібно довести на практиці та обґрунтувати теоретично, називають	1	121
38.	Струнка, несуперечлива (на сучасному етапі) система знань, що пояснюють зовнішній світ або окремі його елементи; підтверджена, як правило, експериментами або розрахунками, це визначення поняття –	1	121
39.	Які навички отримає студент, який приймає участь у науково-дослідній роботі? Які має переваги перед іншими студентами?	1	116
40.	Людина, істота соціальна, розвивається по суспільних законах, і вся його діяльність не обов'язково повинна будуватися на основі законів природи	1	24
41.	На початку свого формування екологія як наука відокремилась від	1	46
42.	Який вчений в 1866 р. запропонував називу науки "екологія"	1	42
43.	Екологія - це наука, яка вивчає	1	40
44.	До глобальних екологічних проблем можна віднести:	1	24-28
45.	Які приблизні процентні відносини мають найпоширеніші природні гази у складі приземного шару атмосфери	1	24
46.	Причиною виникнення парникового ефекту є порушення пропорцій вмісту в атмосфері :	1	24
47.	В якому шарі атмосфери спостерігається найвища концентрація озону (озоновий екран)?	1	24
48.	Поняття „екологічна піраміда” означає:	1	46
49.	Кислотні дощі найчастіше формуються в районах	1	24
50.	Чи становлять загрозу сталому розвитку суспільства глобальні екологічні проблеми?	1	23

5 ЛІТЕРАТУРА ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Основна:

1. Владимирова О.Г. Вступ до фаху: конспект лекцій. Одеса: 2017. – 140 с. URL: <http://library.odeku.edu.ua/>
2. Сафранов Т.А. Загальна екологія та неоекологія: конспект лекцій Київ:КНТ,2005. – 188 с.
3. Шевчук В. Я. Екологічне управління: підручник / В. Я. Шевчук, Ю. М. Сatalкін, Г. О. Білявський та ін. Київ: Либідь, 2004. – 432 с.
4. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Слово, 2003.– 240 с.
5. Экологический энциклопедический словарь / И.И. Дедю. Кишинев, 1990 – 406 с.

Додаткова:

6. Беккер А.А. Охрана и контроль загрязнения природной среды / А.А. Беккер , Т.Б. Агаев. Ленінград: Гидрометеоиздат, 1989. – 288 с.
 7. Білявський Г.О., Основи екології: теорія та практикум : навч. посібник / Г.О. Білявський, Л.І. Бутченко. Київ: Лібра, 2006. – 368 с.
 8. Бровдій В.М. Екологічні проблеми України (проблеми ноогеніки): навч. посіб. / В.М. Бровдій, О.О. Гаца. Київ: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2000. – 111 с.
 9. Кучерявий В.П. Екологія : підручник / В.П.Кучерявий. Львів: Світ, 2000. – 500 с.
 10. Одум Ю. Екологія. В 2-х томах. Москва: Мир, 1986. Т. 1 – 416 с. Т. 2 – 390 с.
 11. Вернадский В.И. Живое вещество биосфера / В.И. Вернадский. Москва: Наука, 1994. – 672 с.
 12. Голубець М.А. Від біосфери до соціосфери. Львів: Поллі, 1997. – 251 с.
 13. Голубець М.А. Екосистемологія. Львів, 2000. – 316 с.
 14. Декларация Рио-де Жанейро про окружающую среду и развитие от 14 июня 1992 года // Международное публичное право. Сборник документов. Т.2.- Москва: БЕК, 1996. – С. 135-138. – Комісія ООН зі сталого розвитку. URL: un.org/ru/.
 15. Дідух Я.П. Популяційна екологія. Київ: Фітосоціоцентр, 1998. – 192 с.
 16. Дорогунцов С.І. Екологія: навч.-метод. посіб. Київ.: КНЕУ, 2004. – 152 с.
 17. Зеркалов Д.В. Екологічна безпека: управління, моніторинг, контроль: посібник. Київ: КНТ, Дакор, Основа, 2007. – 412 с.
 18. Злобін Ю.А. Основи екології : підручник . Київ: Лібра, 1998 – 248 с.
 19. Кучерявий В.П. Урбоекологія : підручник. Львів: Світ, 2002 – 320 с.
 20. Лоєва І.Д. До 25-річчя становлення і розвитку екологічної освіти у Одеському державному екологічному університеті / І.Д. Лоєва, С.М. Степаненко, О.Г. Владимирова, Т.А. Сафранов // Віник ОДЕКУ №9, 2015. URL: <http://library.odeku.edu.ua/>
 21. Програма дій «Порядок денний на ХХІ століття»; [пер. з англійської] / ВГО «Україна. Порядок денний па ХХІ століття». Київ:Інтелсфера, 2000. – 360 с.
 22. Реймерс Н.Ф. Природопользование: словарь-справочник. Москва: Мысль, 1990. – 637 с.
 23. Реймерс Н.Ф. Экология: теория, законы, правила, принципы и гипотезы. Москва: Молодая гвардия, 1994 – 367 с.
 24. Хартія Землі. Міжнародна декларація. «Хартія Землі в дії». URL:: earthcharter.linecore.com/ukr/history.
- нормативно-правові документи треба використовувати з урахуванням змін на час навчання. Режим доступу до електронного ресурсу – zakon.rada.gov.ua*
25. Конституція України. Закон від 28.06.1996 № 254к/96-BP.URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/).
 26. Про вищу освіту: Закон України від 1.07.2014 №1556-VII. URL: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18)
 27. Концепції екологічної освіти в Україні. Затверджена рішенням Колегії Міністерства освіти і науки України N 13/6-19 від 20.12.2001 р. URL: osvita.irpin.com/viddil/v5/d33.htm.
 28. Національна доповідь про стан навколошнього середовища України. URL: [https://menr.gov.ua/news/31768.html](http://menr.gov.ua/news/31768.html).
 29. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII. URL:[https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-VIII](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-VIII)